

- Öğretmen, 4–5 resimden oluşan bir resimli hikâye dağıtır. Yönerge: İkili gruplar halinde çalışarak, bütün hikâyeyi kapsayacak ilgi çekici, uygun bir başlık bulun. Her bir resim için uygun bir alt başlık bulun.
- Öğretmen, en fazla 2–3 sayfadan oluşan ve alt başlıkla paragraflara ayrılmamış olan bir metin dağıtır. Yönerge: Metne uygun bir başlık bulun ve metni paragraflara bölüp alt başlıklar hazırlayın.
- Öğretmen, paragrafları veya bölümleri ayrı şeritler halinde kesilmiş bir hikâye dağıtır (her şeritte bir paragraf). Yönerge: Hikâyenin doğru sırasını bulun ve şeritleri ona göre sıraya koyun. Hikâyedeki her bölüme uygun bir alt başlık bulun; şeritleri doğru sıraya göre bir kâğıda yapıştırın ve kâğıda hikâyenin başlığı ile alt başlıklarını yazın.
- Öğretmen bir konu seçer. Örnek: “Başkentimiz Hakkında bir Sunum”, “Tarih ve Kültürümüzde İz Bırakmış Bir Kişi” veya “İki Kültürlü Yaşam”. Yönerge: Bu konuyla ilgili bir metin veya sunum hazırlasanız, nasıl bir başlık ve hangi alt başlıkları seçerdiniz?
- Yukarıdaki öneriye ek yönerge: Konu başlığına uygun bir metin hazırlayın ve uygun alt başlıklarla birlikte en azından 4 ayrı paragraftan oluşan bir metin yazın.

3. Metne Uygun Görsel Bulma

3.–9. Sınıflar

30 dk.

- Yukarıdaki önerilerden hareketle, çalışma şu sorularla zenginleştirilebilir: Görsellerle metni nasıl daha cazip, anlaşılır ve rahat okunabilir hale getirebiliriz? Buna uygun metin tasarımı nasıl olmalı?
- Öğrenciler, bu etkinlikle ilgili kendi denemelerini de yapmalılar (bilgisayarda çalışmak serbest). Burada verilen örneklerin yanı sıra öğrenciler, diğer derslerde kullandıkları çalışma kâğıtları, yazı veya sunumlardan da yararlanabilirler.

11

Metni Gözden Geçirme ve Kendi Kendini Düzeltme Teknikleri

Hedef

Öğrenciler, kendi yazdıkları metinleri gözden geçirmeyi öğrenirler. Bir yandan, metnin içeriği ile ilgili konular (kelimelerin yerinde kullanılması, anlam bütünlüğü, özgün anlatım vb.) gözden geçirilir, diğer yandan metin biçimsel açıdan (yazım kuralları, cümle yapısı, doğru gramer kuralları vb.) incelenir ve düzeltilir. Metnin dikkatle gözden geçirilmesi ve düzeltilmesi, ana dilin standart yazılı kullanımında yetkinlik kazandırır ve yazılı dile ilişkin dil bilincini artırır. Dil bilincinin karşılıklı etkileşimle geliştiği görüşünden hareketle, öğrencinin tek başına çalışması yerine, ikili veya üçlü gruplarda çalışması tercih edilir.

1. Yazı Konferansı: Metni Birlikte Gözden Geçirme

2.–9. Sınıflar

30 dk.

Materyal:
Yazım kılavuzu veya
Türkçe sözlük.

Çoğu öğrenci, karşılıklı etkileşime dayalı metni birlikte gözden geçirme yöntemini diğer derslerden biliyor. Ana dil eğitimi dersi için de son derece uygun olan bu yöntem, ana dilin standart kullanımında yetkinlik kazandırır ve ana dildeki dil bilincini geliştirir.

- Öğrencilerin daha önce yaklaşık 1 sayfalık bir metin yazmış olmaları beklenir. Metnini bitiren öğrenci ilk önce onu düzgün biçimde sesli okumayı öğrenir. Sonra bir veya iki arkadaşı ile birlikte, taslak metinleri gözden geçirmeye ve düzeltmeye çalışırlar. (Seçenek: Metin üzerinde çalışacak grupları öğretmen oluşturur).

b) Gruptaki öğrenciler sırayla söz alırlar. İlk öğrenci yazdığı metni baştan sona diğerlerine okur ve sonra 3 soru sorar: (Sorular tahtaya yazılabilir, küçük kâğıt şeritler halinde hazırlanabilir ya da kopyalanarak sınıfta dağıtılır): Metni anladınız mı? Daha anlaşılır biçimde ifade etmem gereken yerler var mı? Hangi bölümler güzel olmuş, nereleri düzeltmem gerekir? Öğrencilerden gelen geri bildirimleri not eder.

c) Sonra metin cümle cümle ele alınır. Sorulacak sorular: Cümle rahat anlaşılıyor mu? Cümlede kullanılan dil doğru mu (cümle yapısı, takılar, çekimler vs.)? Olayı daha iyi anlatacak kelimeler olabilir mi? Yazım hatası var mı? (yazım kılavuzu veya sözlük kullanmak gerekir).

d) Sonra diğer öğrenciye sıra gelir.

e) Gruptaki tüm metinler bu şekilde ele alındıktan sonra öğrenciler, not ettikleri geri bildirimlere bakarak metni gözden geçirirler ve düzeltilmiş halini tekrar yazarlar. Öğretmen son olarak bu metinleri okur ve kendi değerlendirmesiyle öğrenciye geri verir. En sonunda metinler, diğer öğrencilerin de erişebilecekleri şekilde saklanır, bkz. Ünite12 (Okuyucu odaklı yazma).

2. Metni Tek Başına Gözden Geçirme (ve Sonradan Öğretmen ile Görüşme)

2.-9. Sınıflar

30 dk.

Materyal:
Yazım kılavuzu.

Öğrenci, hazırladığı metni birlikte gözden geçirecek bir arkadaş bulamıyorsa, bunu tek başına da yapabilir; bu, özellikle evde yazılan metinler için geçerlidir. Ancak bu durumda bile, mümkün olduğunca, diğer okuyuculardan (anne, baba, kardeşler, öğretmenler, vs.) geri bildirim alınabilir.

Metni tek başına gözden geçiren öğrencinin elinde ona yol gösterecek bir soru listesi olması önemlidir. Örnek sorular şunlar olabilir:

- Başlıkla ilgili soru: Metnin içeriği ile ilgili daha fazla bilgi veren, merak uyandıran, daha özgün bir başlık seçebilir miyim?
- Metnin bölümleri ile ilgili soru: Metnin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri var mı? Bunlar rahat anlaşılır mı? Olayları oluş sırasına göre yazdım mı? Verilen konuya sadık kaldım mı?
- Başlangıç cümlesi: Metnin ilk cümlesi, konuyla ilgili ipuçları veren, merak ve okuma isteği uyandıran bir cümle mi? Başlangıç cümlesini daha çarpıcı hale getirebilir miyim?
- Kelime seçimi: Kelimeleri yerinde ve anlamlarına uygun kullandım mı? Birden çok kez kullandığım, tekrar eden kelimeler var mı?
- Düşük cümle: Kullandığım isim tamlamaları, çekim ekleri (çoğul ekleri, hal ekleri, vs.), ve yapım ekleri (isimden isim yapan ekler, isimden fiil yapan ekler, vs.) doğru mudur? Fiil çekimleri ve ekleri doğru mudur? Emin olamadığım yerler var mı? Varsa, bunları işaretlemem ve gerekirse öğretmene sormam gerekiyor.
- Yazım kuralları: Yazım kurallarına dikkat ettim mi? Doğru yazım konusunda emin olamadığım kelimeleri yazım kılavuzundan veya sözlükten kontrol ettim mi? Öğrencilerin ana dilde yazım kılavuzu ve/veya sözlükleri olması ve bunların kullanımı ile ilgili önceden ayrıntılı olarak bilgilendirilmiş olmaları gerekiyor. (Sözlükte kelime arama tekniği, okul dilindeki alfabe ile ana dildeki alfabe sırasındaki olası farklar, vb.).